

Шаповал А.П.
Державний торговельно-економічний університет
Науковий керівник: Шведова Г.Л.,
к.ю.н., доц., доцент кафедри
правового забезпечення безпеки бізнесу
Державний торговельно-економічний університет
м. Київ

ДО ПИТАННЯ ПРО РЕЦИДИВ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

У наш час досить часто одна особа або група осіб вчиняє не одне кримінальне правопорушення, а декілька. Зрозуміло, що кваліфікація цих правопорушень та призначення покарання за них має свої кримінально-правові особливості. Тобто, здійснення двох або більше самостійних кримінальних протиправних діянь, кожне з яких містить ознаки самостійного складу кримінального правопорушення називається множинність кримінальних правопорушень. Вона, в свою чергу, має три форми: повторність, сукупність та рецидив кримінальних правопорушень.

Далі ми звернемо увагу саме на рецидив кримінальних правопорушень. Взагалі, слово «рецидив» у перекладі з латинської означає «той, що відновлюється», «повторюється». Відповідно до статті 34 ККУ: «Рецидивом кримінальних правопорушень визнається вчинення нового умисного кримінального правопорушення особою, яка має судимість за умисне кримінальне правопорушення.» Але можна погодитись з думкою Б.М.Телефанко, що назва статті не узгоджується з її диспозицією. Адже відповідно до визначення ст. 34 КК України, її назва мала би бути «рецидив умисних злочинів», тому що назва «рецидив злочинів» повинна включати злочини, вчинені з необережності та судимість за необережний злочин.

Рецидив має такі ознаки:

- Особа (або група осіб) вчиняє два чи більше самостійних і обов'язково умисних кримінальних правопорушень
- кожне з учинених кримінальних правопорушень є одиничним кримінальним правопорушенням різних видів (просте або складне)
- рецидив кримінальних правопорушень віддалений у часі
- особа повинна мати не зняту або не погашену судимість за попереднє кримінальне правопорушення

Можна погодитися з думкою Устрицької Н.І., що при призначення рецидиву слід встановити чи враховуються лише судимості, що виникають відповідно до вироків судів України, чи й засудження в інших державах. Зокрема у ч. 2 ст. 9 КК України зазначено, що рецидив злочинів, невідбуте покарання або інші правові наслідки вироку іноземної держави враховуються при кваліфікації нового злочину, призначенні покарання, звільненні від кримінальної відповідальності або покарання.

Існують різноманітні класифікації рецидиву кримінальних правопорушень, але найбільш визнаною у науці кримінального права є класифікація за такими підставами: за характером вчинених кримінальних

правопорушень, за кількістю судимостей та за ступенем суспільної небезпечності.

1. За характером вчинених кримінальних правопорушень рецидив поділяється на:

а) загальний рецидив - коли особа вчиняє нове кримінальне правопорушення, не тотожне і не однорідне з попереднім

б) спеціальний рецидив - коли особа вчиняє нове умисне кримінальне правопорушення, тотожне або однорідне з попереднім

2. За кількістю судимостей рецидив поділяють на:

а) простий - коли особа, що вчиняє нове кримінальне правопорушення, має одну судимість

б) складний - коли особа, що вчиняє нове кримінальне правопорушення, має дві або більше судимостей

3. За ступенем суспільної небезпечності рецидив поділяють на:

а) пенітенціарний - коли особа, яка відбуває покарання у вигляді позбавлення волі, вчиняє нове кримінальне правопорушення, за яке засуджується до позбавлення волі.

б) рецидив тяжких або особливо тяжких злочинів - коли особа має судимість за такі кримінальні правопорушення незалежно від послідовності їх вчинення.

Варто зауважити, що якщо після вчинення особою нового кримінального правопорушення виникли обставини, які усувають підстави для визнання вчинених нею діянь рецидивом, то судам необхідно брати до уваги, що рецидив кримінальних правопорушень у поведінці такої особи відсутній. У такому випадку всі несприятливі для особи наслідки, які є наслідками вчинення рецидиву кримінальних правопорушень, втрачають своє правове значення. Хоча з іншого боку можна погодитись з думкою Б.М. Телефанко, що в деяких випадках необхідно враховувати судимість, якщо навіть вона погашена або знята. Також професор наголошує, що потрібно враховувати наявність у минулому в особи, засудженої до позбавлення волі, однієї чи декількох судимостей, хоча і знятих чи погашених, для визначенні їй виду виправної колонії. І це правильно, оскільки особа, яка вже відбувала покарання в місцях позбавлення волі, у разі повторного направлення у виправну колонію має утримуватись окремо від інших засуджених (які вперше потрапили до виправної установи), щоб не впливати на них негативно, не розповсюджувати вільно субкультуру злочинного світу

Отже, рецидив кримінальних правопорушень враховується при кваліфікації кримінальних правопорушень та призначенні покарання, та є обставиною, що обтяжує покарання.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05 квітня 2001р. №2341-III (зі змінами) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n145>

2. Поняття рецидиву злочинів за кримінальним правом України / Н. І. Устрицька // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія юридична/ - 2018. - Вип. 3. - С. 251-259. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvlduvs_2018_3_28

3. Щодо норми про рецидив злочинів / Б. Телефанко // Підприємництво, господарство і право/ - 2017. - № 1. - С. 203-206. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2017_1_39